

arceringen afgebakende gebied geactiveerd door de dagelijkse gebruikers van de ruimte. Zo begeeft een telefonerende man in een gestreken overhemd zich op het snijvlak tussen regels en vrijheid, als hij nietsvermoedend de *Vergunningvolle Zone* betreedt. De wirwar van mensen in Hoog Catharijne is een metafoor voor de manier waarop mensen in het algemeen aan elkaar voorbij razen, angstig voor wat hen bij hun volgende bestemming te wachten staat. Een van de meest poëtische reflecties op onze angst voor wat komt, is *Time Machine* (2011) van de Noorse kunstenaar Ann Lislegaard. Zij toont een animatie van een sprekende vossenkop, op een drager van spiegels die zowel de kop als de bezoekers vermenigvuldigen. Hij spreekt hakkend en fragmentarisch als hij vertelt over zijn bezoek aan de toekomst waarin hij zijn vermogen om te spreken heeft verloren. Getekend door een tijd die nog moet komen probeert hij een uitspraak te doen over wat ons te wachten staat, zoals het winkelcentrum probeert te voorspellen waar we in de toekomst behoefte aan hebben. Dan maken meerdere voorbijgangers zich los uit de constante stroom mensen in Hoog Catharijne om zich te vergapen aan de charismatische *Tank Man* (2013) van

Fernando Sánchez Castillo. Het wassen beeld staat precies op de plek waar het winkelcentrum het smalst is, en er eigenlijk geen ruimte is om stil te staan. Dat mensen er toch voor kiezen om te stoppen levert een mooi gedachtespel op in relatie tot de anonieme man waarop dit wassen beeld is geïnspireerd: de stilstaande 'Tank Man' die in 1989 achttien rijdende tanks tot stilstand maande was een uitzondering op de heersende moraal.

Het contrast is groot tussen een geanimeerde vos die gehavend uit de toekomst komt en een echte, maar anonieme man die een tank tegenhield. Toch zijn zij gelijkgestemden: beide zijn personages in het verhaal dat *Call of the Mall* wil vertellen over wederopbouw, de rol van het individu en de sociale verhoudingen tot de toekomst. *Call of the Mall* vertelt dit verhaal door middel van mislukkingen, zoals Takala weet dat een zone zonder regels slechts een utopie is, en de geschiedenis ons leert dat het eenmansprotest van *Tank Man* uiteindelijk verstomde in de menigte.

Brenda Tempelaar is beeldend kunstenaar en masterstudent Artistic Research aan de UvA.

VREDE IN EUROPA, 300 JAAR LATER...

THE MISSING PEACE

Lorenzo Casali, Miriam Donkers, Peter Koole,
Thomas van Linge, Bart Michiels, Sofía Montenegro

t/m 18 augustus 2013
Kunstliefde
Nobelstraat 12a, Utrecht
www.kunstliefde.nl

Afbeeldingen F

Door Marieke Ladru

In 1713 werd de Vrede van Utrecht gesloten. Met het ondertekenen van dit verdrag kwam een eind aan anderhalve eeuw van politieke verdeeldheid in Europa. De vrede bleek van korte duur: nog geen vijf jaar later vochten de voormalig vreedstichters alweer met elkaar. Desondanks zag Utrecht in het jubileum van het vredesverdrag een aanleiding voor een uitgebreid cultureel programma. Onderdeel is de verrassende presentatie *The Missing Peace* in de tentoonstellingsruimte Kunstliefde. Hier zijn werken te zien, die 'het historische belang en de actualiteit van de Vrede van Utrecht benadrukken'.

Het roept de vraag op hoe je de waarde van vrede weergeeft in een land waar al meer dan vijftig jaar geen oorlog is geweest. Want wanneer mensen zich veilig wanen, is vrede dan niet iets vanzelfsprekends? Het antwoord blijkt even voor de hand liggend als doeltreffend: door te focussen op de conflicten, en de sporen die deze achterlaten in onze omgeving en ons gemeenschappelijk bewustzijn. De curatoren hebben een interessante selectie gemaakt, waarin verschillende facetten van strijd worden belicht, zonder dat deze vervalt in overbekende hartverscheurende oorlogsbeelden of persoonlijke trauma's.

In de fotoserie *The Course of History* (2001-2009) neemt Bart Michiels ons mee langs verlaten vlaktes waar bloederige veldslagen werden uitgevochten. De verstilde landschapsfoto's getuigen op subtiele wijze van de gruwelen die er plaatsvonden. Verleden en heden komen samen in de platgedrukte gras-halmen bij Waterloo, waar de Keizerlijke Garde liever stierf dan zich over te geven. De geulen in de velden van Verdun roepen op hun beurt associaties op van de loopgraven uit de Eerste Wereldoorlog.

Tegenover de tragiek van het verleden staat de rauwe werkelijkheid van Paul, vastgelegd door diens zus Miriam Donkers. In een tiental documentairefoto's uit 2009 volgen we hem tijdens zijn militaire training. Hier gaat het niet om de herinnering aan een strijd die al lang en breed is gestreden. We zien een twijfelende jongeman die zijn zus sms't dat hij thuis wil zijn, maar wordt klaargestoomd om te vechten en hulp te verlenen in een land meer dan vijfduizend kilometer hier vandaan.

Op de bovenverdieping bevindt zich een installatie van Sofía Montenegro. In *Conversations of the Last Decade* (2012) combineert zij woorden die na 11 september 2001 zijn toegevoegd aan de Oxford English Dictionary, met de beelden die een Google-zoekopdracht met deze woorden oplevert. Dit levert ongebruikelijke, zowel humoristische als soms schrijnende, combinaties op. Zo verschijnt bij het woord *panic attack* een reproductie van Munchs *De schreeuw* en zien we bij *overpopulated* een portret van Geert Wilders. Het beeld dat Google vindt, blijkt dus niet altijd even representatief voor de definitie van het gezochte woord. Montenegro bespiegelt op speelse wijze hoe betekenissen in taal en beeld tot stand komen in een maatschappij waarvan het collectief geheugen steeds meer wordt gemanaged door een zoekmachine.

Hoewel de tentoonstelling kampt met een opgelegd thema dat net zo artificieel is als menig vredesakkoord, bieden de individuele werken de geïnteresseerde bezoeker genoeg uitdaging om verder na te denken over de waarde van vrede en de onmisbare rol van conflicten om deze te ervaren.

Marieke Ladru is kunsthistoricus en werkzaam op de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, Den Haag. Daarnaast schrijft zij over hedendaagse kunst.